

> Retouradres Postbus 1 3720 BA Bilthoven

Aan de Directeur-Generaal Volksgezondheid
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Drs. M. Sonnema
Postbus 20350
2500 EJ Den Haag

NCTV
Dhr. P.J. Aalbersberg EMPM
Postbus 16950
2500 BZ Den Haag

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

KvK Utrecht 30276683

T 030 274 91 11
info@rivm.nl

Ons kenmerk
005-2022 G&M-CG/ML/eu

Datum 14 februari 2022
Betreft Gedragsreflecties opgeleverd 11 februari 2022

Behandeld door

Kopie aan

Bijlage(n)
Bijlage 1: gedragsreflecties 11
februari 2022

Geachte mevrouw Sonnema en heer Aalbersberg,

Op 9 februari jl. heeft u de RIVM Corona Gedragsunit gevraagd om gedragsreflecties op mogelijke aanpassingen van het maatregelenpakket. Op 11 februari 2022 hebben wij deze aan u opgeleverd (zie bijlage 1).

De gedragsreflecties zijn gebaseerd op resultaten uit het gedragswetenschappelijk onderzoek van het RIVM en de GGD'en en consultatie van [gedragswetenschappelijke experts](#).

De focus van onze gedragsreflecties ligt op het leren leven met het virus rekening houdend met de mogelijkheden vanuit medisch-virologisch perspectief die gesignaleerd worden met oog op continuïteit van zorg. Hierbij houden we zoveel als mogelijk rekening met de impact van maatregelen op naleving, draagvlak, welbevinden, ervaren rechtvaardigheid en vertrouwen in beleid.

Uitvraag NCTV d.d. 9 februari 2022:

Verzoek om gedragsreflecties op mogelijke aanpassingen in het maatregelenpakket. Het gaat hierbij om de volgende opties:
Wijzigen huidige maatregelenpakket met mogelijke versoepelingen:
Verruimen van de sluitingstijden.

- Het mogelijk maken van ongeplaceerde activiteiten (waaronder horeca) met inzet van mitigerende maatregelen.
- Versoepelen van aantal adviezen, waaronder thuiswerkbezoek, thuiswerkadvies en binnenlandsreisadvies.

In aanvulling hierop kwam op 11 februari in de ochtend het verzoek om aanvullende gedragsreflecties op:

- Het loslaten van de 1,5 meter per 25 februari (vanaf dit moment ook loslaten 3G) en vanaf 25 februari 1G (testen voor toegang) voor grote (>500 bezoekers) ongeplaceerde bezoekers.

Gedragreflecties

De door het RIVM opgeleverde gedragreflecties op 11 februari eind van de dag treft u aan in bijlage 1.

Datum

14 februari 2022

Ons kenmerk

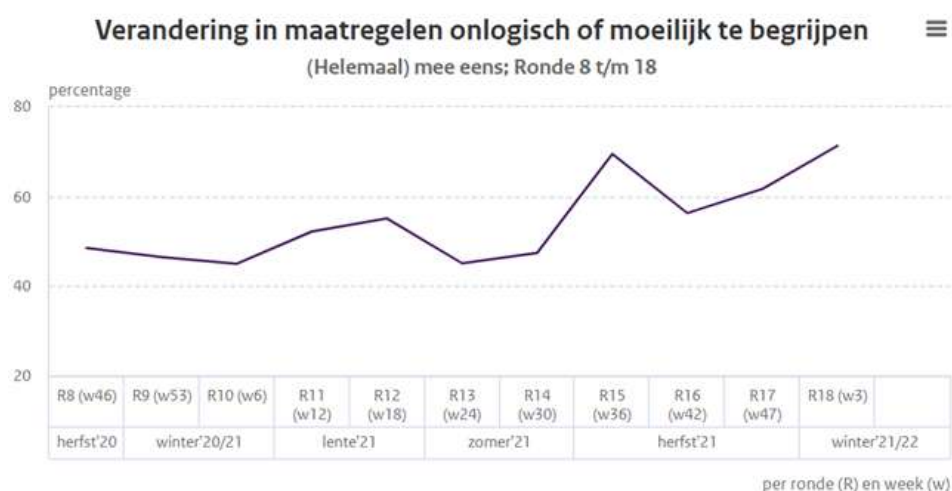
005-2022 G&M-CG/ML/eu

Ter toelichting op de reflectie met betrekking tot 1.5 meter:

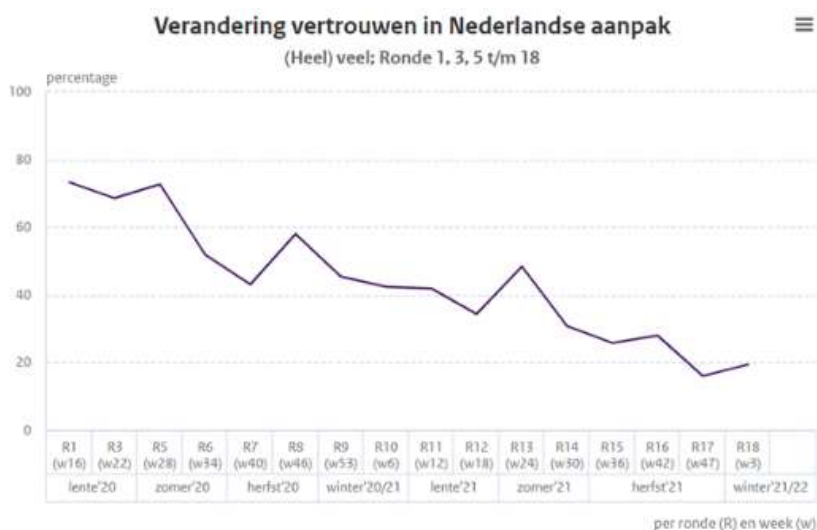
De 1,5 meter is geruime tijd de basis geweest van het coronamaatregelenpakket om besmettingen tegen te gaan. Tenzij er een heel duidelijk nieuw perspectief wordt geschetst met heldere toelichting welke maatregelen nog wel aan te houden en waarom, kan het schrappen van de 1,5m als signaal worden gezien dat de pandemie voorbij is. Op basis van veranderingen die wij eerder hebben gezien is het goed om rekening te houden met een mogelijke negatieve impact hebben op naleving van maatregelen en adviezen die nog wel nageleefd moeten worden.

Tijdens eerdere fases waarin meerdere versoepelingen werden doorgevoerd en de 1.5 meter werd afgeschaft is de verwarring over de overblijvende maatregelen toegenomen (Figuur 1 onder, Ronde 15). Het afschalen van communicatie (zomer 2020) is gepaard gegaan met een flinke daling in vertrouwen in het coronabeleid; meer mensen vonden dat er onvoldoende uitleg was (Figuur 2 onder, v.a. ronde 5). Dit benadrukt het grote belang van doelgerichte, consistente en regelmatige communicatie, ook in tijden van versoepelingen en lagere acute noodzaak vanuit zorgperspectief.

Figuur 1

Figuur 2

Datum

14 februari 2022

Ons kenmerk

005-2022 G&M-CG/ML/eu

Met betrekking tot communicatie-strategie voor de komende periode is het belangrijk om:

- door te gaan met deskundige en vertrouwenwekkende communicatie (doel coronabeleid, strategie, afwegingen en transparantie).
- een aanzienlijk deel van de mensen maakt zich nog zorgen over de situatie nu en de komende maanden. Doorgaan met communicatie en het bieden van maatwerk in ondersteuning kan bijdragen aan de naleving en draagvlak voor het beleid en de overblijvende maatregelen.

Verschillende onderwerpen die we in deze gedragsreflecties aanstippen zijn door ons uitgewerkt in memo's en eerdere brieven met gedragsreflecties. Deze zijn te raadplegen via www.rivm.nl/gedragsonderzoek/publicaties.

Tot slot attendeer ik u graag op de meest recente metingen van de Corona Gedragsunit van het RIVM & partners: [Onderzoeken RIVM Corona Gedragsunit | RIVM](#)

Tot een nadere mondelinge toelichting zijn wij gaarne bereid.
Met vriendelijke groet,

Dr. Mariken Leurs
Hoofd Corona Gedragsunit
Centrumhoofd Gezondheid en Maatschappij

Bijlage 1:

Datum

14 februari 2022

Ons kenmerk

005-2022 G&M-CG/ML/eu

Gedragreflecties op beoogde wijzigingen in / continuering van het corona-maatregelenpakket

RIVM Corona Gedragseenheid | 11 februari 2022

Kernboodschap

- Voorkom beeldvorming dat pandemie helemaal voorbij is
  - Focus niet alleen op versoepelen, maar ook op wat nog wél geadviseerd wordt én waarom (welk risico lopen we, doel en effectiviteit van overblijvende maatregelen).
  - Aandacht voor logica pakket: stadions open maar wel limiet thuis bezoek?
- Veel mensen zijn voor een basisset aan gedragsadviezen, ook als ziekenhuizen niet onder druk staan.
  - hoog draagvlak: hygiëne (zoals handen wassen) en thuisblijven/testen bij klachten,
  - vrij hoog draagvlak: 1.5m afstand, quarantaine na risico contact, en deeltijd thuiswerken
  - lager draagvlak: bezoekbeperking en zelftest vooraf aan bezoek (laag ervaren nut en lastig om te doen).

Argumenten van burgers zelf voor aanhouden basismaatregelen: beperkt virusverspreiding, kost weinig moeite, gewend, ieders eigen verantwoordelijkheid, bevordert hygiënisch gedrag etc.

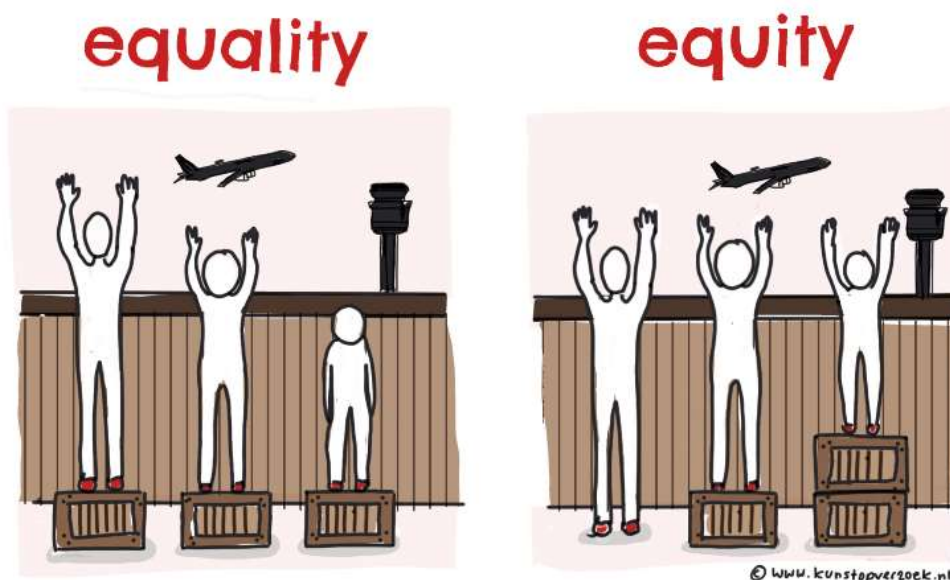
- Het Ctb geniet relatief weinig draagvlak en levert in de praktijk conflicten op.
- Als wordt overwogen de 1G-systematiek te introduceren (testen voor toegang), is het voor uitlegbaarheid van groot belang dat dit draagvlak heeft in sector zelf (bijv. nachtleven), evident effectief is, er voldoende test mogelijkheden zijn en hebben mensen gelijke toegang hiertoe. Houd rekening met mogelijke gevoelens van onrechtvaardigheid onder de mensen die gevaccineerd zijn, heldere toelichting is van belang voor draagvlak.
- Voor een deel van de bevolking zal het verder opengaan van de samenleving te vroeg voelen vanwege de hoge infectiecijfers en daarmee gevoel van onveiligheid versterken.
  - Bied mensen met (meermaals) uitgestelde zorg gefundeerde geruststelling dat straks niet wéér de reguliere zorg moet worden uitgesteld.
  - Bied voor personen die zich onveilig voelen door de versoepelingen (bijv. vanwege hun kwetsbare gezondheid) en hun huisgenoten (bijv. kinderen die langdurig thuis zitten) ondersteuning bij het maken van een risico-inschatting en het zo veilig mogelijk kunnen deelnemen aan de maatschappij. Bijv. persoonlijke begeleiding of landelijk informatienummer met medisch expert.
- Communicatie: de onderbouwing van nog geldende adviezen (risico situaties, effectieve ingrepen, logisch pakket) is ook nu weer erg belangrijk in deze fase van afbouwen. Probeer verharding in discussies te voorkomen en streef naar maatwerk in mogelijkheden om deel te nemen aan de samenleving.

Uitvraag maatregelenpakket

- De 1,5 meter als advies heeft vrij hoog draagvlak onder bevolking (rond 82%, 25-31 januari). Dit geeft mensen met een kwetsbare gezondheid mogelijk ook een veiliger gevoel.
- De 1,5 meter is altijd de basis geweest van alle maatregelen. Tenzij er een heel duidelijk nieuw perspectief wordt geschetst met heldere toelichting welke maatregelen nog wel aan te houden en waarom, kan het schrappen van de 1,5m als signaal worden gezien dat de pandemie voorbij is met negatieve impact op naleving van maatregelen en adviezen die nog wel nageleefd moeten worden.
- Overweeg daarom om nu nog niet tot besluitvorming over te gaan met oog op de hoge besmettingscijfers, tenzij er (zeer) grote epidemiologische zekerheid is dat de maatregel niet opnieuw ingevoerd moet worden (zoals najaar 2021).
- Bij epidemiologische onzekerheid, communiceer dat dit besluit binnenkort wordt genomen, maar dat het gewenst is eerst even aan te kijken wat het effect is van de huidige versoepelingen.

Aandacht voor kansengelijkheid: equality versus equity

Bij de overgang van het verleggen van de verantwoordelijkheid van overheid naar burger is het belangrijk om oog te blijven houden voor mensen die niet op basis van algemene communicatie en ondersteuning bereikt worden, en soms juist meer nodig hebben. Denk hierbij aan extra inzet met betrekking tot toegankelijkheid, begrijpbaarheid en beschikbaarheid.

Datum

14 februari 2022

Ons kenmerk

005-2022 G&M-CG/ML/eu

Recente focusgroepen maatschappelijk middenveld en vragenlijst onderzoek – eind januari 2022

- Er is weinig draagvlak voor het coronatoegangsbewijs (CTB). In de praktijk levert inzet CTB veel conflicten op.
- Voor jongeren, armen, sociaal kwetsbaren en ouderen is het hebben van **sociaal contact** cruciaal. Nu versoepeld wordt kost het moeite om deze groepen weer actief te krijgen.
- Regie meer lokaal: branches/organisaties/werknemers weten beter wat in welke situatie mogelijk is (maatwerk). In noodsituaties regie naar nationaal.
- Burgers en partijen uit het maatschappelijk middenveld werken graag mee aan een plan voor de toekomst. Ze willen wel meer horen wat er met hun input is gedaan. Dit bevordert draagvlak en vertrouwen.
- Draagvlak voor hygiëne maatregelen (zoals geen handen schudden, handen wassen), thuisblijven en (zelf)testen bij klachten, 1.5m afstand, en mondkapje in publieke binnenruimtes liggen rond de 80%.
- Bezoekbeperking thuis (53% draagvlak) en testen vooraf aan bezoek (40% draagvlak) heeft beperkt draagvlak. Het ervaren nut en de moeilijkheid (lastig af te nemen, kosten?) van zelftesten vooraf aan bezoek is laag.

Zie voor recente cijfers over welbevinden en mentale gezondheid (eind januari 2022):

[Welbevinden en leefstijl | RIVM](#)

Zie voor nadere toelichting en voorbeelden onze eerder uitgebrachte gedragsreflecties en memo's. www.rivm.nl/gedragsonderzoek/publicaties